

Початкова школа і сучасність

№9(25) вересень
2016

Письмо малої букви «а». Підготовчі графічні вправи. Звуковий аналіз слів
Урок письма, 1 клас

Наголос. Наголошені й ненаголошені звуки і склади
Урок української мови, 2 клас

Вправи на визначення роду іменників із застосуванням методів ТРКМ молодших школярів
Фрагмент уроку української мови, 3 клас

Сад твоєї мрії
Урок-калейдоскоп образотворчого мистецтва, 4 клас

Тематика та алгоритм проведення батьківських зборів у четвертому класі

Квест-технології на уроках англійської мови у початковій школі

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516

ВИДАВНИЦТВО
«БЛИЙ ТИГР»

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 9 (25) ВЕРЕСЕНЬ 2016

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК
ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НАПН України,
ПРОВІДНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК
ЛАБОРАТОРІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН України

Марія БРАТКО,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Алла ЖУКОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДИРЕКТОР
ГІМНАЗІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Олена МАТВІЄНКО,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА З НАУКОВОЇ РОБОТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Тетяна ПУШКАРЬОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ДИРЕКТОР СКАНДИНАВСЬКОЇ ПІМНАЗІЇ
ДАРНИЦЬКОГО Р-НУ м. Києва

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Лариса СОЛОВЕЦЬ,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ВІДМІННИК ОСВІТИ України,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ України

Людмила ХОРУЖА,
ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Ірина ШАПОШНИКОВА,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ
ТА ПСИХОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Віктор ЮРЧЕНКО,
КАНДИДАТ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Роман ЯРОШЕНКО,
КАНДИДАТ ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

© «Початкова школа і сучасність», 2016
© «Видавництво «Білий Тигр», 2016

ЗМІСТ

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Вітання з початком нового навчального року

2

ОФІЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

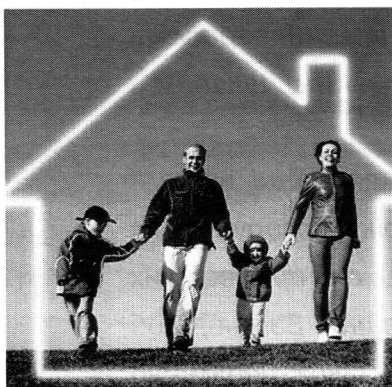
Про структуру 2016/2017 навчального року для учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів

3

МОВОЮ НАУКИ

Світлана МАРТИНЕНКО

Тематика та алгоритм проведення батьківських зборів у четвертому класі

5

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

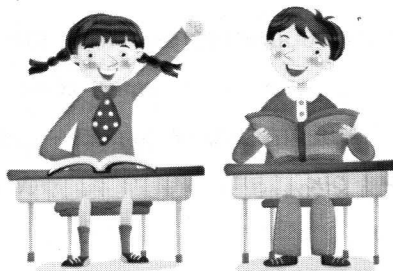
Галина МІТКОВА

Квест-технології на уроках англійської мови у початковій школі

13

Людмила ШКАРБАН

Письмо малої букви «а». Підготовчі графічні вправи. Звуковий аналіз слів
Урок письма, 1 клас

17

Ольга КОМЕНДАНТ

Комплекс орієнтовних правил для другокласника. На допомогу учневі
Пам'ятка учня 2 класу

20

Тетяна КРАВЧЕНКО

Наголос. Наголошені й ненаголошені звуки і склади
Урок української мови, 2 клас

26

Анастасія МАЛІНОВА

Вимова і правопис слів із ненаголошеними голосними [е], [и]
Урок української мови, 2 клас

30

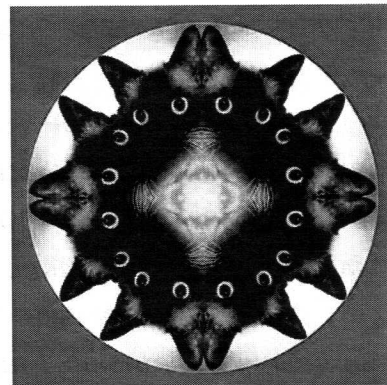
Ірина ВАР'ЯН

Вправи на визначення роду іменників із застосуванням методів ТРКМ молодших школярів
Фрагмент уроку української мови, 3 клас

32

Тетяна БИЧКО

Сад твоєї мрії
Урок-калейдоскоп образотворчого мистецтва, 4 клас

34

СТОРІНКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Твори учнів початкової школи про літні канікули

Укладено магістранткою Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
Інною ГНЕД

45

ЦЕ ЦІКАВО!

Цікаво про природу

44

На 1 с. обкладинки: **Єва ГНЕД**, учениця 1-В класу
Новосілівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Київської області

Комплекс орієнтовних правил для другокласника. На допомогу учневі

Пам'ятка учня 2 класу

Ольга КОМЕНДАНТ, учитель початкових класів Боярського НВК «ЗОШ – Гімназія I ступеня», м. Боярка, магістрантка Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: актуалізувати набуті знання учнів з читання, української мови, математики; закріпити знання за допомогою орієнтовних правил, які є підґрунтям для переходу у 2 клас; удосконалити уміння учнів працювати з таблицями; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати відповідальність, цілеспрямованість.

Обладнання: схеми, таблиці.

Основні правила з читання

– Пам'ятай про умовні позначення у книзі (що означають певні малюнки):

– номер теми;

– поміркую, відгадай;

– попрацюй у парі, у групі;

– словничок;

– скоромовки;

– запам'ятай.

– Коли читаєш, після коми (,) тире (-), зроби коротку паузу. Після крапки - довгу паузу із розповідною інтонацією. Після трьох крапок – зроби ще довшу паузу (незакінчена думка). Після знаку оклику (!) зроби довгу паузу із окличною інтонацією. Після знаку питання (?) зроби довгу паузу із питальною інтонацією.

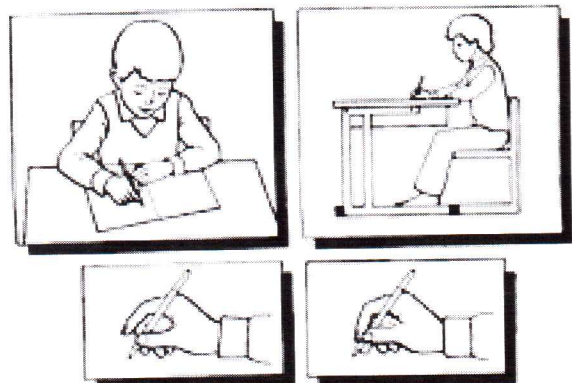
– Читаючи розповіді, казки, вірші, спочатку кажи назву, а потім автора. Далі – читай текст.

- Вірш читай виразно, не спіши!
- Казки (видумані історії) – читай зацікавлено. Читай так, щоб рідні та знайомі хотіли тебе вислухати.
- Якщо бачиш у тексті діалог (розмову двох або більше людей), змінюй інтонації, а також голоси діючих осіб тексту.
- Вивчаючи скоромовки, спочатку їх прочитай 10 разів у різних темпах (повільному, прискореному, швидкому), а потім 11 раз відтвори по пам'яті.
- Вивчаючи вірші, спочатку прочитай 5 разів. Вчи по 1–2 рядки. Коли розповідаєш напам'ять, не забувай сказати заголовок (назву) і автора.

Основні правила з української мови

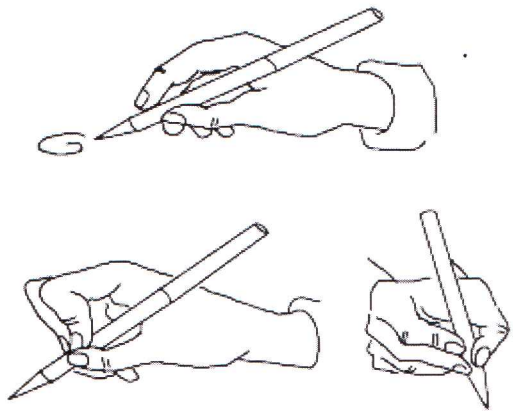
Правила мудрої Сови:

1. Треба правильно сидіти
2. Треба правильно тримати ручку
3. Треба робити правильний нахил

**Каліграфічне письмо — це
вміння писати красиво і чітко**

- Згадай, як розташовані букви алфавіту та розділові знаки в зошиті з письма.

АЛФАВІТ

А а Б б В в Г г Д д Е е Є є Ж ж З з И и І і Ї ї К к Л л М м Н н О о П п Р р С с Т т У у Ф ф Х х Ц ц Ч ч Ш ш Щ щ Ъ ъ Ю ю Я я

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ

., - / ? : ; , " ' /

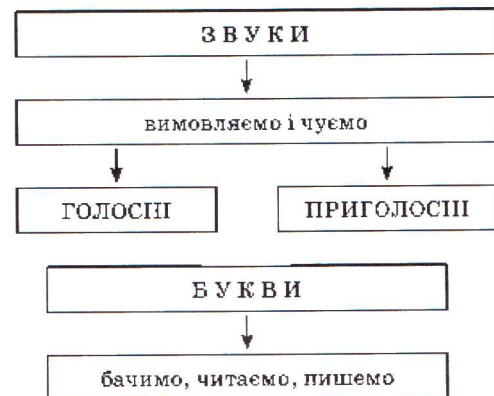
Звуки і букви.

- В українській мові 6 голосних звуків
Звуки [а] [о] [у] [е] [и] [і]
Букви а я о у ю е є и і ї
- Букви Я, Ю, Є на початку складу позначають два звуки; в кінці складу після приголосного – один звук.
Буква Ї завжди позначає два звуки.

Букви, що можуть позначати один або два голосні звуки

- Транскрипція – це квадратні дужки, в якій позначаються звуки.

- Звукова модель – це рамка з умовними позначеннями звуків.

Приголосні

Дзвінкі: [б] [д] [з] [дз] [ж] [дж] [г] [г'] [л] [м] [н] [п] [в] [й]

Глухі: [п'] [т'] [с] [ц] [ш] [ч] [х] [к] [ф]

Букв усього	=	букви на позначення голосних звуків	+	букви на позначення приголосних звуків	+	м'який знак (ь), що не позначає звука
33	=	10	+	22	+	1
Звуків усього	=	голосні	+	приголосні		
38	=	6	+	32		

- Прізвища, імена, по-батькові, клички тварин, назви країн, міст, сіл, річок, гір пишемо з великої букви.

- Абзац - це відступ від початку рядка. За допомогою двох пальчиків (вказівного та середнього) ми рахуємо відступ від початку рядка. Вкінці середнього пальчика ставимо крапку. Це і буде початок абзацу. Скільки відступів у тексті, стільки ж і абзаців.

Основні правила з математики

- У математиці є дві дії: додавання і віднімання. Додавання позначають знаком - «+» (плюс), а віднімання знаком - «-» (мінус).

- Числа **при додаванні** називають: 1 доданок, 2 доданок, сума. Щоб знайти суму, потрібно 1 доданок додати до 2 доданку ($2+8=10$). Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок ($10-8=2$). При додаванні доданки можна переставляти. При перестановці доданків сума не змінюється ($2+8=10$ і $8+2=10$).

- Числа **при відніманні** називають: зменшуване, від'ємник, різниця. Щоб знайти різницю, потрібно від зменшуваного відняти від'ємник ($22-2=20$). Щоб знайти зменшуване, потрібно до різниці додати від'ємник ($20+2=22$). Щоб знайти від'ємник, потрібно від різниці відняти зменшуване ($22-20=2$).

- Числа ми називаємо під час лічби (рахунку). Цифри - це знаки, якими позначають числа. Наприклад, цифрою 1 позначають число один. Цифр є десять.

- Пряма - це лінія без початку і кінця. Є криві і ламані лінії .

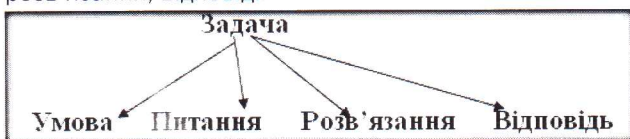
- Промінь - це лінія, обмежена однією точкою.

- Відрізок - це промінь, обмежений двома точками. Довжину відрізка вимірюють лінійкою. На лінійці є мірки - сантиметри (см). Мірка від 0 до 1 - це 1 см. У зошиті з математики 2 клітинки - це 1 см. Відрізки однакової довжини називають рівними.

- Щоб збільшити число на кілька одиниць, потрібно додати. Щоб зменшити число на кілька одиниць, потрібно відняти.

- Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, потрібно від більшого числа відняти менше.

- Задача складається з умови, запитання, розв'язання, відповіді.

- Є прямі (прості) задачі та обернені. Обернені задачі - це такі задачі, у яких відомі дані стають невідомими, а невідомі - відомими.

Зразки задач

Задача 1. Майстриня розписала 10 коників і 6 півників. Скільки всього іграшок розписала майстриня? - **пряма задача.**

Розв'язання

$10+6=16$ (ігр.)

Відповідь: 16 іграшок.

Задача 2. Майстриня розписала 10 коників і кілька півників. Усього вона розписала 16 іграшок. Скільки півників розписала майстриня? - **обернена задача.**

Розв'язання

$16-10=6$ (ігр.)

Відповідь: 6 півників.

Задача 3. Майстриня розписала кілька коників і 6 півників. Усього вона розписала 16 іграшок. Скільки коників розписала майстриня? - **обернена задача.**

Розв'язання

$16-6=10$ (ігр.)

Відповідь: 10 коників.

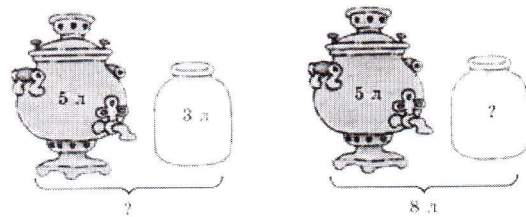
- Задача має короткий запис. Коротко записують головні слова задачі в стовпчик.

Було - 13 кг б.

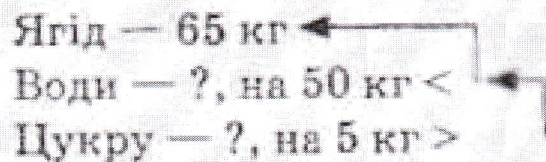
Використали - ? кг б.

Залишилося - 10 кг б.

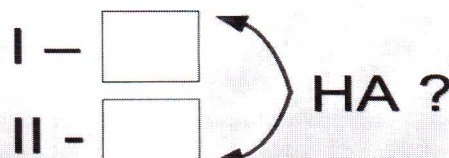
- Якщо в задачі відомо, скільки всього (разом) або запитується про це, то використовують у короткому записі фігурну дужку.

- Якщо у задачі порівнюють щось, використовують квадратну дужку

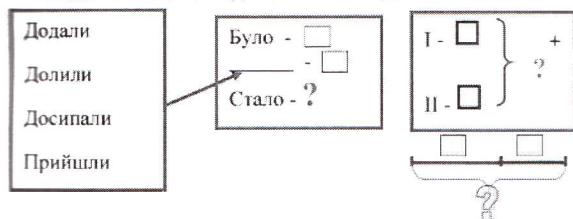

- Якщо у задачі запитується, на скільки менше або більше, використовують овальну дужку.

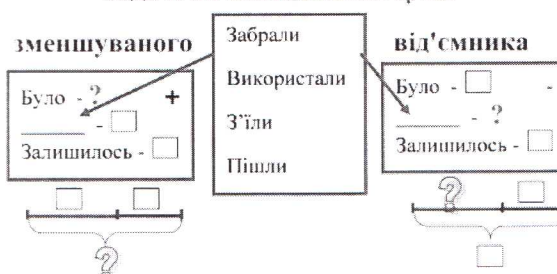

ОПОРНІ СХЕМИ ПРОСТИХ ЗАДАЧ

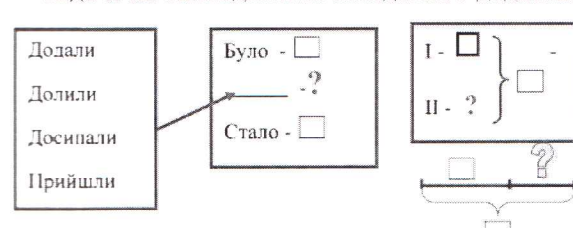
Задачі на знаходження невідомого

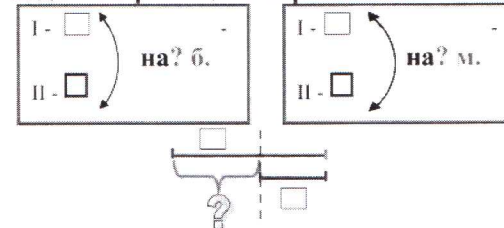
Задачі на знаходження суми

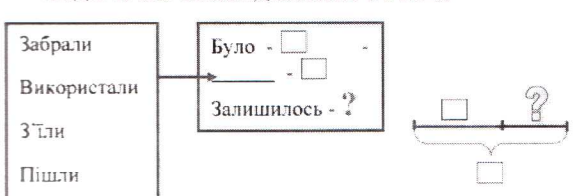
Задачі на знаходження невідомого доданка

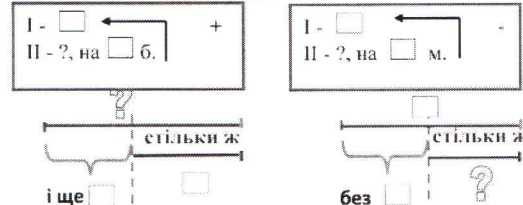
Задачі на різницеve порівняння

Задачі на знаходження остачі

Задачі на збільшення чи зменшення числа на кілька одиниць

Числа одержуємо під час лічби та вимірювання величин.

Цифри – знаки для запису чисел.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

У записах чисел від 10 до 99 використовують дві цифри. Ці числа – двоцифрові.

ТАБЛИЦЯ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

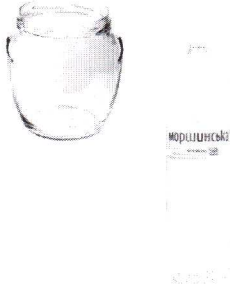

КРУГЛІ ЧИСЛА

1 д. = 10	десять	6 д. = 60	шістдесят
2 д. = 20	двадцять	7 д. = 70	сімдесят
3 д. = 30	тридцять	8 д. = 80	вісімдесят
4 д. = 40	сорок	9 д. = 90	дев'яносто
5 д. = 50	п'ятдесят	10 д. = 100	сто

Числа, які закінчуються нулем, називають круглими числами.

Одиниці вимірювання величин

Довжина	Маса	Місткість	Час
<p>1 см – довжина відрізка в 1 см 1 дм – довжина відрізка в 10 см 1 м – довжина відрізка в 10 дм</p> <p>1 см 1 дм = 10 см 1 м = 10 дм = 100 см</p>	<p>1 кг – маса кілограмової гирі</p> <p>1 центнер (ц)</p> <p>1 кг 1 ц = 100 кг</p>	<p>1 л – місткість літрової банки (кухля, пляшки ...)</p> 	<p>1 рік – це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо Сонця. 1 місяць – це проміжок часу, протягом якого Місяць робить повний оберт навколо Землі. 1 доба – це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо своєї осі.</p> <p>1 рік = 12 місяців 1 місяць = 4 тижні 1 тиждень = 7 днів 1 доба = 24 години</p>

Додавання / віднімання одноцифрового числа до / від двоцифрового

Пам'ятка

Додавання / **Віднімання** одноцифрового числа **до** / **від** двоцифрового

- Подаю двоцифрове число у вигляді суми розрядних доданків.
- **Додаю** / **Віднімаю** одиниці **до** / **від** одиниць.
- Додаю одержаний результат до числа десятків.

Наприклад:

$$\begin{array}{l} 45 + 3 = 40 + 5 + 3 = 40 + 8 = 48; \\ \swarrow \searrow \\ 40 + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 67 - 5 = 60 + 7 - 5 = 60 + 2 = 62 \\ \swarrow \searrow \\ 60 + 7 \end{array}$$

Пам'ятка

Додавання і віднімання по частинах

Щоб додати чи відняти число по частинах, треба :

- 1) це число представити у виді суми зручних або розрядних доданків;
- 2) по черзі додати чи відняти ці доданки.

Наприклад:

$$27 + 15 = 27 + 3 + 12 = 30 + 12 = 42$$

$$27 + 15 = 27 + 10 + 5 = 37 + 5 = 42$$

$$23 - 15 = 23 - 13 - 2 = 10 - 2 = 8$$

$$23 - 15 = 23 - 10 - 5 = 13 - 5 = 8$$

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

wt.co.ua

[whitetigerpress](#)

[whitetigerpress](#)